

Aleksander Ksawery OLECH ¹**NOWA USTAWA ANTYTERRORYSTYCZNA W REPUBLICE FRANCUSKIEJ****Słowa kluczowe:** *Francja, terroryzm, ustawa, antyterroryzm, prawo***STRESZCZENIE**

Francuski terroryzm przybiera formy różnych aktów przemocy, jakich dopuszczają się terroryści na terytorium kraju lub za granicą, wobec obywateli francuskich. Charakteryzuje się on specyfiką, która jest ściśle związana z historią oraz aktualną sytuacją polityczną w państwie. Terroryzm jako zjawisko, a zarazem forma broni dla wzrastającej liczby jego zwolenników, doprowadził do utworzenia konkretnego prawodawstwa oraz zestawu środków, do walki z jego negatywnym wpływem na funkcjonowanie społeczeństwa. Złożoność tego zjawiska wymaga intensyfikacji działań organów państwa, w celu zrozumienia go oraz określenia sposobów na przeciwdziałanie i zapobieganie jego wystąpienia w przyszłości. Ostatnie 10 lat na terenie Republiki Francuskiej wyraźnie ukazują, że służby bezpieczeństwa nie potrafiły sobie poradzić z narastającą ilością aktów terroru. Nowa ustawa antyterrorystyczna w Republice Francuskiej jest formą broni, której rząd może użyć w walce z zamachowcami. Jej utworzenie i zastosowanie jest przykładem dla innych państw europejskich, które w przyszłości mogą zaimplikować własne – podobne prawa. Istotą w ramach jej zastosowania będzie nieprzerwana kontrola, przy jednoczesnym poszanowaniu praw i wolności obywateli. Pierwsza ocena funkcjonowania założeń ustawy będzie miała miejsce w 2020 roku. Nowa prawo zwalczające terroryzm ma być krokiem naprzód w walce z niezidentyfikowanym przeciwnikiem.

Wstęp

Terroryzm przybiera formy różnych aktów przemocy, jakich dopuszczają się terroryści wobec obywateli francuskich na terytorium kraju lub za granicą. Charakteryzuje się on specyfiką, która jest związana z jego historią oraz aktualną sytuacją polityczną w państwie. Terroryzm jako zjawisko, a zarazem forma walki ugrupowań bądź indywidualnych obywateli nie akceptujących obecnego porządku

---

¹ Towarzystwo Wiedzy Obronnej

prawnego, doprowadził do utworzenia konkretnego prawodawstwa oraz zestawu środków do walki z jego negatywnym wpływem na funkcjonowanie państwa. Złożoność tego zjawiska wymaga intensyfikacji działań organów państwa, w celu zrozumienia go oraz określenia sposobów przeciwdziałania i zapobiegania temu zjawisku w przyszłości.

W Republice Francuskiej nikt nie ignoruje ataków terrorystycznych, które miały miejsce w ostatnich latach. Kraj ten jest obecnie jednym z głównych celów dżihadystycznej przemocy, która wybuchła na terenach Bliskiego Wschodu. Porażki wojsk francuskich w Syrii i Iraku w walce z ISIS (L'État islamique) oraz obecność żołnierzy w państwach Bliskiego Wschodu, stanowią dodatkowe zagrożenie tymi atakami. Prezydent Republiki oraz rząd odpowiedzialni za ochronę swoich obywateli uchwalili nową ustawę antyterrorystyczną. Jej regulacje są ostatnim bastionem w walce z nieokreślonym przeciwnikiem, jakim są terroryści.

Walka z terroryzmem jest jednym z głównych założeń prezydenta Republiki Francuskiej Emmanuela Macrona w jego pięcioletniej kadencji. Zdecydował on o zwiększeniu w 2018 roku budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o 7%, na walkę z terroryzmem². Sztandarowym działaniem w ramach nowej ustawy jest zabezpieczenie i ochrona granic w celu zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom.

Międzynarodowe instrumenty prawne

Terroryzm ma na celu zniszczenie założeń związanych z prawami człowieka, demokracją oraz rządami prawa. Atakuje wartości leżące u podstaw Karty Narodów Zjednoczonych i innych instrumentów międzynarodowych, takich jak: poszanowanie praw człowieka, praworządność, zasady rządzące konfliktem zbrojnym i ochroną ludności cywilnej, tolerancja między narodami oraz pokojowe rozwiązywanie konfliktów. Terroryzm ma bezpośredni wpływ na ochronę wielu praw człowieka, w szczególności prawa do życia, wolności oraz nietykalności cielesnej. Akty terrorystyczne mogą zdestabilizować rządy, osłabić społeczeństwo obywatelskie, zagrozić pokojowi i bezpieczeństwu oraz upośledzić rozwój gospodarczy.

Terroryzm znalazł się w programie społeczności międzynarodowej od czasu opracowania przez Ligę Narodów Konwencji z 1937 roku o *zapobieganiu i zwalczaniu terroryzmu* (nie weszła ona nigdy w życie, ale zwróciła uwagę na to zagrożenie). Społeczność międzynarodowa przyjęła dotychczas 14 uniwersalnych instrumentów

---

² Sudouest, *Projet de loi antiterroriste: les 8 principales mesures décryptées*, SudOuest.fr, 26.09.2017.

prawnych związanych z zapobieganiem aktom terrorystycznym³. Pierwszym z nich była Convention on Offences and Certain Other Acts Committed On Board Aircraft (Konwencja o przestępstwach i innych bezprawnych aktach dokonanych na pokładzie samolotu) przyjęta w 1963 roku⁴. Przez dziesięciolecia utworzono dziesiątki instrumentów, których głównym zadaniem było przeciwdziałanie występującym zagrożeniom terrorystycznym. Były to odpowiedzi na ataki, które już wystąpiły, bez właściwego zapobiegania. Ostatnim przyjętym aktem była Convention on the Suppression of Unlawful Acts Relating to International Civil Aviation (Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów związanych z międzynarodowym lotnictwem cywilnym), podpisana w 2010 roku⁵.

Republika Francuska pozostaje współcześnie w obliczu najwyższego poziomu zagrożenia terrorystycznego. W celu wzmocnienia współpracy międzynarodowej powinny zostać podjęte działania w zakresie: zapobiegania finansowania terroryzmu, zmniejszenia ryzyka uzyskania przez terrorystów broni masowego rażenia oraz usprawnienia transgranicznego udostępniania informacji przez funkcjonariuszy organów ścigania. Istotne będą strategie regionalne i międzynarodowe opracowane w ramach: Unii Afrykańskiej, Rady Europy, Unii Europejskiej, Ligi Państw Arabskich, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Organizacja Państw Amerykańskich, Organizacji Współpracy Islamskiej, Południowoazjatyckiego Stowarzyszenia na rzecz Współpracy Regionalnej oraz innych podmiotów międzynarodowych. Od czasu przyjęcia rezolucji Rady Bezpieczeństwa nr 1373 (w związku z atakami terrorystycznymi, które miały miejsce w Stanach Zjednoczonych 28.09.2001 r.) na całym świecie przyjęto wiele konwencji i regulacji w zakresie bezpieczeństwa oraz przeciwdziałania zagrożeniom. Nowa ustawa antyterrorystyczna przyjęta w Republice Francuskiej jest najnowszym dokumentem regulującym zwalczanie aktów terronu⁶.

Destrukcyjne skutki terroryzmu dla praw człowieka i bezpieczeństwa zostały omówione i określone przez Organizację Narodów Zjednoczonych, w tym Radę Bezpieczeństwa, Zgromadzenie Ogólne oraz Radę Praw Człowieka. W szczególności państwa członkowskie oświadczyły, że terroryzm:

---

³ Direction executive du Comité contre le terrorisme, *Action internationale contre le Terrorisme*, Département de l'information des Nations Unies, New York 2005, s. 1–3.

⁴ *Convention on Offences and Certain Other Acts Committed On Board Aircraft*, No. 10106, 16.09.1963.

⁵ *Convention on the Suppression of Unlawful Acts Relating to International Civil Aviation*, Beijing 10.09.2010.

⁶ Haut-Commissariat des Nations Unies aux droits de l'homme, *Droits de l'homme, terrorisme et lutte antiterroriste*, Fiche information No. 32, United Nations, Geneva 2009, s. 21.

- zagraża bezpieczeństwu oraz życiu ludzi na całym świecie, uniemożliwia uwolnienie się od strachu, narusza podstawowe wolności i ma na celu zniszczenie praw człowieka;
- ma negatywny wpływ na ustanowienie rządów prawa, osłabia pluralistyczne społeczeństwo obywatelskie, ma na celu zniszczenie demokratycznych podstaw społeczeństwa i destabilizuje legalnie ustanowione rządy;
- jest powiązany z międzynarodową z przestępczością zorganizowaną, która zajmuje się handlem narkotykami, praniem pieniędzy, przemytem broni, nielegalnym transferem materiałów nuklearnych, chemicznych i biologicznych, a także wiąże się z poważnymi przestępstwami jak zabójstwa, szantaż, porwania, napaść, wzięcie zakładników oraz rabunek.
- ma negatywne konsekwencje dla rozwoju gospodarczego i społecznego państw, osłabia przyjazne stosunki między państwami oraz ma zgubny wpływ na współpracę między państwami, w tym współpracę na rzecz rozwoju.
- zagraża integralności terytorialnej i bezpieczeństwu państw, stanowiąc poważne naruszenie zasad Organizacji Narodów Zjednoczonych. Jest zagrożeniem dla pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego, dlatego też musi zostać wyeliminowany, jako podstawowy warunek utrzymania pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego⁷.

Bardzo istotne w zwalczaniu terroryzmu są działania Rady Bezpieczeństwa ONZ. Od początku lat 90 ubiegłego wieku, regularnie zajmuje się ona kwestiami terroru. W tym czasie działania Rady miały formę sankcji przeciwko krajom podejrzanym o powiązania z ugrupowaniami terrorystycznymi: Libia (1992), Sudan (1996) i Talibowie (1999 rok, a następnie przedłużona kara dla Al-Kaidy w 2000 roku). W 1999 roku Rada Bezpieczeństwa, w rezolucji nr. 1269 wezwała wszystkie kraje do współpracy, by zapobiegać i tłumić każdorazowe akty terrorystyczne. Rezolucja ta była prekursorem intensyfikacji inicjatyw antyterrorystycznych.

Po 11 września 2001 roku Rada Bezpieczeństwa ustanowiła Komitet Antyterrorystyczny – w którego skład weszli wszyscy jej członkowie. Kluczowym było podjęcie szeregu środków w celu zapobiegania i kryminalizacji działań terrorystycznych w tym wsparcie i promocję współpracy między krajami. Państwa członkowskie zostały zobowiązane do regularnego przedkładania Komitetowi ds. Zwalczania Terroryzmu informacji o środkach podjętych w ramach rezolucji.

Podczas Światowego Szczytu w 2005 roku Rada Bezpieczeństwa przyjęła rezolucję nr. 1624 potępiającą wszelkie akty terroryzmu, niezależnie od ich motywacji,

---

⁷ Tamże, s. 9–11.

wliczając w to podżeganie do popełnienia takowych czynów. Wezwała również państwa członkowskie do zakazania aktów terrorystycznych, nadzoru nad podmiotami je popełniającymi oraz wszelkiej odmowy schronienia komukolwiek winnemu takiego postępowania. Pięć lat później, 27 września 2010 roku Rada Bezpieczeństwa przeprowadziła otwartą debatę na temat zagrożeń jakie terroryzm stwarza dla pokoju i bezpieczeństwa. Podczas posiedzenia członkowie Rady podkreślili potrzebę kompleksowego wieloaspektowego podejścia i współpracy w ramach społeczności międzynarodowej w celu skutecznego zwalczania terroryzmu. Uznając, że terroryzm nie zostanie pokonany jedynie siłą militarną, środkami przymusu i działaniami wywiadowczymi. Członkowie Rady podkreślili potrzebę zdecydowanego działania w warunkach sprzyjających rozprzestrzenianiu się terroryzmu. W szczególności wezwali wspólnotę międzynarodową do kontynuowania wysiłków zmierzających do pogłębienia dialogu między cywilizacjami i zrozumienia między nimi, by zapobiec krytycznemu oczernianiu określonej religii lub kultury, co mogłoby przeskodzić w przeciwdziałaniu siłom, które podżegają do działań ekstremistycznych⁸.

Do końca 2016 roku najważniejszą organizacją zwalczającą terroryzm na świecie była Grupa Zadaniowa ds. Zwalczania Terroryzmu (CTITF – Counter Terrorism Implementation Task Force). Została ona powołana w 2005 roku, by wzmocnić koordynację i spójność wysiłków ONZ w walce z terroryzmem. Głównym zadaniem grupy było wdrożenie globalnej strategii do walki z terroryzmem we współpracy z państwami członkowskimi⁹.

Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych przyjęło 15 czerwca 2017 roku rezolucję ustanawiającą Biuro ds. Zwalczania Terroryzmu. Była to pierwsza reforma instytucjonalna nowego sekretarza generalnego ONZ António Guterresa, pełniącego tę funkcję od 1 stycznia 2017 roku. Na swojego zastępcę mianował Władimira Iwanowicza Woronkowa z Federacji Rosyjskiej¹⁰.

Inicjatywa ta połączyła obecną Grupę Zadaniową ds. Zwalczania Terroryzmu (CTITF) oraz Centrum Narodów Zjednoczonych do walki z terroryzmem (UNCCT). Personel oraz wszystkie przydzielone im fundusze zostaną przekazane w celu utworzenia Biura ds. Zwalczania Terroryzmu. Walne Zgromadzenie podkreśla również potrzebę zapewnienia, że nowe biuro, któremu przewodniczyć będzie

---

⁸ Bureau de lutte contre le terrorisme, *Actions du Conseil de sécurité*, Nations Unies, <http://www.un.org/fr/counterterrorism/sc.shtml> [dostęp: 14.01.2018].

⁹ Haut-Commissariat des Nations Unies aux droits de l'homme, *Équipe spéciale de lutte contre le terrorisme*, Nations Unies, New York 2015, s. 3.

¹⁰ United Nations, *Bureau de lutte contre le terrorisme*, <http://www.un.org/fr/counterterrorism/> [dostęp: 13.01.2018].

Sekretarz Generalny, otrzyma wystarczające środki i zasoby, aby przeprowadzić wymagane działania w celu zapewnienia bezpieczeństwa¹¹.

Biuro posiada pięć głównych kompetencji:

- prowadzenie prac przez oddelegowanych pracowników do walki z terroryzmem, które zostały powierzone Sekretarzowi Generalnemu w ramach mandatu nadanego przez Organizację Narodów Zjednoczonych;
- wzmocnienie koordynacji i spójności działań 38 podmiotów Grupy zadaniowej ds. Wdrażania Zwalczenia Terroryzmu, by zapewnić zrównoważoną realizację czterech filarów Globalnej Strategii Zwalczenia Terroryzmu Narodów Zjednoczonych;
- zwiększenie wsparcia ONZ dla państw członkowskich, w celu intensyfikacji środków w zakresie walki z terroryzmem;
- promowanie działań antyterrorystycznych wraz z mobilizacją zasobów w tej dziedzinie;
- wyznaczenie priorytetów w walce z terroryzmem w społeczności Narodów Zjednoczonych oraz zwalczanie brutalnego ekstremizmu terrorystycznego.

Biuro ds. Zwalczenia Terroryzmu współpracuje z organami Rady Bezpieczeństwa i państwami członkowskimi, wzmacniając istniejące partnerstwa i budując nowe, przez regularne uczestnictwo w posiedzeniach związanych ze zwalczaniem terroryzmu¹².

Jean Paul Laborde, który przewodniczył przez cztery lata Komitetowi Wykonawczemu Komitetu ds. Zwalczenia Terroryzmu, zaznaczył, że istnieją związki między terroryzmem, a przestępczością zorganizowaną. Popiera on także ważną inicjatywę sektora prywatnego, w zakresie zwalczania internetowego terroryzmu. Firmy takie jak: Facebook, Microsoft, Twitter i YouTube ogłosiły utworzenie Globalnego Forum Internetowego do walki z terroryzmem – inicjatywy mającej na celu odseparowanie swoich usług od konsumentów – terrorystów i ekstremistów¹³.

Zapewnienie pełnego zakresu praw człowieka wymaga poszanowania, ochrony i realizacji praw obywatelskich, kulturowych, gospodarczych, politycznych i społecznych, a także prawa do rozwoju. Prawa człowieka są uniwersalne – to znaczy,

---

¹¹ United Nations, *L'Assemblée générale crée le Bureau de lutte contre le terrorisme*, <http://www.un.org/apps/newsFr/storyF.asp?NewsID=39670#.Wlnz8q7ibIU> [dostęp: 13.01.2018].

¹² United Nations, *Bureau de lutte contre le terrorisme*, <http://www.un.org/fr/counter-terrorism/> [dostęp: 13.01.2018].

¹³ J. Longué, *Rétrospectives 2017: la lutte de l'ONU contre le terrorisme*, Radio des Nations Unies, 27.12.2017.

że z natury należą do wszystkich ludzi – są współzależne i niepodzielne¹⁴. Ochrona praw człowieka wymaga od państw podjęcia odpowiednich środków, w tym ustawodawczych, sądowych, administracyjnych lub edukacyjnych, w celu wypełnienia ich zobowiązań prawnych. Prawa człowieka będące częścią zwyczajowego prawa międzynarodowego obowiązują wszystkie państwa¹⁵.

Terroryzm jest powszechnie rozumiany jako szereg aktów przemocy skierowanych przeciwko ludności cywilnej, aby przez zastraszenie, zrealizować cele polityczne lub ideologiczne. Środki przyjęte przez państwa w celu zwalczania tego zjawiska mają wpływ na funkcjonowanie społeczeństwa, dlatego, że terroryzm oddziałuje na szereg podstawowych praw człowieka. Państwa jako instytucje chroniąc obywateli mają obowiązek podjęcia skutecznych działań w celu przeciwstawienia się temu negatywnemu zjawisku. Skuteczne zwalczanie terroryzmu oraz ochrona praw człowieka są celami komplementarnymi i synergicznymi, które należy realizować wspólnie, w ramach zobowiązania państw do utrzymania bezpieczeństwa ludności.

Działania mające na celu przeciwdziałanie skutkom terroryzmu i zwalczania terroryzmu w zakresie praw człowieka, zazwyczaj koncentrują się na ochronie praw obywatelskich i politycznych, ze szkodą dla praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych. Oczywiście jest, że na terroryzm i środki podejmowane przez państwa w celu jego zwalczania, mają wpływ prawa gospodarcze, społeczne i kulturalne zainteresowanych osób oraz wpływ na korzystanie z tych praw. Tylko uzgodnione działania na rzecz realizacji wszystkich praw człowieka mogą pozwolić na osiągnięcie globalnych celów bezpieczeństwa. Konieczne jest zatem zdwojenie wysiłków w celu zrozumienia powiązań między terroryzmem, a korzystaniem z praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych oraz działania w oparciu o te powiązania.

Dekada zamachów terrorystycznych

Przyczyn zamachów terrorystycznych popełnianych na terytorium Republiki Francuskiej doszukują się specjaliści ds. bezpieczeństwa na całym świecie. Najczęściej poruszaną kwestią są działania podejmowane przez wojska francuskiej na

---

¹⁴ *Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2, Dz.U.1993.61.284.

¹⁵ UNESCO, *Powszechna deklaracja praw człowieka*, http://www.unesco.pl/fileadmin/user_upload/pdf/Powszechna_Deklaracja_Praw_Czlowieka.pdf [dostęp: 14.01.2018].

terenach Afryki¹⁶. Pojawia się wiele sprzecznych informacji jeśli chodzi o sposób prowadzenia walk oraz współpracę z byłymi koloniami, które pragnęły uzyskać niepodległość. Rząd Rwandy otwarcie mówi o ludobójstwie, gwałtach i ukrywaniu zbrodniarzy wojennych przez oddziały francuskie¹⁷. Działania militarne Francuzów w Algierii, są opisywane również negatywnie¹⁸. Dziesiątki lat, przez które Francja okupowała Afrykę Zachodnią, Północną i Środkową, odcisnęły trwałe ślady na postrzeganiu tego kraju i jego polityki międzynarodowej przez mieszkańców Czarnego Łądu. Kilkudziesięciu z terrorystów, którzy dokonali ataków na terenie tego kraju pochodziło z Algierii, Maroka i Tunezji – dawnych protektoratów francuskich. Ilość zamachów nieprzerwanie rośnie, przy jednoczesnym coraz większym kryzysie migracyjnym, co może w ciągu kilkudziesięciu lat pogrążyć kraj w chaosie.

Ostatnie 10 lat na terenie Republiki Francuskiej wyraźnie ukazują, że służby bezpieczeństwa nie potrafiły sobie poradzić z narastającą ilością aktów terroru. Nowa ustawa zwalczająca terroryzm ma być krokiem naprzód w walce z niezidentyfikowanym przeciwnikiem. Kluczowym jest, by zbadać przyczyny i warunki jakie miały miejsce w kontekście zamachów z przeszłości. Powinno to być podstawą do podejmowanych czynności operacyjnych w przyszłości. Radykalizacja zamachowców przebiega według podobnego wzorca. Zarówno pod względem profilu entospołecznego, jak i historii osobistej¹⁹. Wyselekcjonowane ataki o znamionach terrorystycznych, które miały miejsce na terytorium Republiki Francuskiej w ciągu ostatniej dekady to:

1. 2008 rok

- 28 maja dwóch członków neonazistowskiej grupy „Nomad 88” w wieku 21 i 24 lat, o poglądach prawicowo-socjalistycznych, zaatakowali ludność w miejscowości Saint-Michel-sur-Orge (region Île-de-France w pobliżu Paryża). Zostali zatrzymani i obecnie są sądzeni. Broń zakupili na terytorium Belgii²⁰.
- 15 listopada 2008 roku, aresztowano Juliana Coupata i cztery inne osoby, które oskarżono o uczestnictwo w grupie przestępczej współpracującej

---

¹⁶ B. Ndiaye, *Francafrique, Stosunki francusko-afrykańskie – wczoraj i dziś*, Olsztyn 2010, s. 95–100.

¹⁷ Portal Spraw Zagranicznych, *Rwanda oskarża Francuzów o współudział w ludobójstwie*, dostępne na: <http://www.psz.pl/130-afryka/rwanda-oskarza-francuzow-o-wspoludzial-w-ludobojstwie> [dostęp: 10.03.2017].

¹⁸ B. Wołoszański, *Zemsta OAS, Sensacje XX wieku*, Nr 5, s. 25–48.

¹⁹ G. Kepel, *Terror we Francji – geneza francuskiego dżihadu*, Warszawa 2017, s. 249–253.

²⁰ Le Parisien, *Tribunal d'Evry: le groupuscule néonazi voulait créer une armée*, Le Parisien, 15.03.2010.

z organizacjami terrorystycznymi. Planowanie przestępstw, porwań, rabunków, handel bronią i działalność na szkodę kraju²¹.

- 16 grudnia 2008 roku, nieznana wcześniej grupa, określona później jako Front Révolutionnaire afghan (Front Rewolucji afgańskiej), informuje władze o podłożeniu dynamitu (bez detonatorów) w 9 dzielnicy Paryża (Printemps). Pięć lasek dynamitu odkryto w sklepie Printemps-Haussmann, co potwierdziło Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Była to akcja odwetowa za działania prowadzone przez wojska francuskie na terenie Afganistanu²².
- Direction Centrale du Renseignement Intérieur zatrzymało 29-letniego Ranego Arnaud, studenta elektroniki na Paris-XII oraz Jussieu (Paryż-VII). Został on oskarżony o przynależność do ugrupowania terrorystycznego oraz chęć wysadzenia budynku DCRI (Dyrekcja Generalna Bezpieczeństwa Wewnętrznego). Jego działania były śledzone przez funkcjonariuszy tej służby od czterech lat. Rany Arnaud próbował stworzyć we Francji grupę, która pomogłaby mu w tym przedsięwzięciu. Zatrzymany odbył kilka podróży do Syrii, uczestnicząc w spotkaniach z ISIS²³.

2. 2009 rok

- Już 27 stycznia miał miejsce atak raketowy na funkcjonariuszy żandarmerii stacjonujących na Korsyce. Samochód jednego z nich, który był zaparkowany w pobliżu posterunku został zniszczony. Nikt nie został ranny, ale uszkodzono trzy samochody. Atak miał miejsce na trzy dni przed przybyciem Ministra Spraw Wewnętrznych na Korsykę²⁴.
- Nieznani sprawcy podłożyli ładunek wybuchowy na kempingu w Bonifacio. Wybuch bomby wywołał pożar. Żandarmeria podjęła śledztwo przypuszczając, że był to atak na imigrantów. Kilka tygodni później podłożono ładunek wybuchowy przy ratuszu na Korsyce (był to jeden z wielu ataków w tym roku na tej wyspie). Nikt nie został ranny ale została uszkodzona elewacja budynku²⁵.

---

²¹ Liberation, *Sabotages SNCF: nouvelle arrestation à Tarmac*, Liberation.fr, 24.11.2009.

²² Le Parisien, *Cinq «batons de dynamite» découverts au printemps Haussmann à Paris*, Le Parisien, 16.12.2008.

²³ J. Chichizola, *Un apprenti terroriste voulait «faire sauter» la Direction du renseignement*, Le Figaro, 11.03.2008.

²⁴ 20minutes, *Attentat à la roquette contre une gendarmerie en Corse*, 20minutes.fr, 28.01.2009.

²⁵ L'express, *Tentative d'attentat en Corse-du-Sud*, L'express, 18.02.2009.

- Służby bezpieczeństwa odnotowały (przekazały do wiadomości publicznej) 47 ataków o podłożu terrorystycznym na terytorium Republiki Francuskiej w 2009 roku.
3. **2010 rok**
- Podobnie jak w roku poprzednim, najwięcej zamachów, które francuskie służby specjalne powiązały z terroryzmem, miało miejsce na Korsyce. Pierwszy z nich zanotowano już 13 stycznia, a następne 17, 25 i 30. Korsyka stała się dosłownie „cmentarzyskiem ataków” (tak media w republice określiły tę wyspę)²⁶.
  - Francuski policjant zostaje zabity przez członka ETA (Euskadi Ta Askatasuna – separatystyczna organizacja terrorystyczna hiszpańskich Basków). Funkcjonariusz zatrzymał samochód do rutynowej kontroli na obrzeżach Paryża²⁷.
  - W 2010 roku w Republice Francuskiej miało miejsce 54 aktów terroru, z czego aż 46 na terenie Korsyki.
4. **2011 rok**
- Pierwszy zamach miał miejsce na Korsyce 1 stycznia²⁸. Kolejne w tym miesiącu odnotowano 3, 11, 12, 17, 19, 20, 24 i 30 stycznia²⁹.
  - Zanotowano łącznie 26 ataków terrorystycznych z czego większość ponownie na Korsyce. Mimo, że lista aktów terroru wydaje się być krótsza część informacji nie została ujawniona przez służby bezpieczeństwa.
5. **2012 rok**
- Najważniejszym i jednocześnie najtragiczniejszym wydarzeniem są zabójstwa dokonane przez Mohammeda Merah. Zabił on siedem osób, kolejno 11 marca w Tuluzie oraz 19 marca w Montauban. Wśród nich było trzech żołnierzy oraz czterech cywili, a w tym troje dzieci. Po obławie francuskich służb zamachowiec został otoczony w swoim mieszkaniu, a następnie 22 marca zabity przez funkcjonariuszy RAID. Jego dwaj współnicy Fettah Malki i Abdelkader Merah (brat) zostali zatrzymani³⁰.

---

²⁶ Le Figaro, *Corse: une cimenterie attaquée*, Le Figaro, 31.01.2010.

²⁷ G. Tremlett, L. Davies, *Eta blamed for death of French policeman in shoot-out near Paris*, The Guardian, 17.03.2010.

²⁸ La Provence, *La voiture d'un plombier détruite par un attentat à l'explosif*, La Provence, 12.01.2011.

²⁹ Le Figaro, *Corse: un attentat vise un gendarme*, Le Figaro, 30.01.2011.

³⁰ E. Paolini, E. de Mareschal, *Terrorisme: de 2012 à 2017, la France durement éprouvée*, Comité Laïcité République, Revue de presse, 2.10.2017.

6. 2013 rok

- Najczęściej poruszonym przez media i analizowanym przez służby specjalne wydarzeniem, był atak 25 maja, kiedy to francuski żołnierz został zaatakowany nożem w dzielnicy La Défense w Paryżu. Autor ataku Alexandre D. (który nazywany był Abdelillah) potwierdził, że chciał zabić i planował kolejne zamachy w Londynie. Mimo, że cztery lata wcześniej został zarejestrowany przez policję podczas modlitwy na ulicy, dyrektor Police Judicaire powiedział, że nie było żadnych podstaw do uznania go za niebezpiecznego. Terrorysta w momencie ataku miał 21 lat³¹.

7. 2014 rok

- W tym roku nie zanotowano na terytorium kraju żadnych zamachów o podłożu terrorystycznym. Istotnym wydarzeniem wydaje się ogłoszenie 29 czerwca przez dżihadystów z Islamskiego Państwa w Iraku i Lewancie (ISIL, ISIS – Islamskie Państwo w Iraku i Lewancie), przywrócenia kalifatu oraz islamskiego reżimu politycznego, który zniknął prawie sto lat wcześniej. Jednocześnie terroryści zmienili nazwę organizacji na „Państwo Islamskie” (l’Etat islamique)³².

8. 2015 rok

- doszło do najbrutalniejszych zamachów w dotychczasowej historii Republiki Francuskiej. 7 stycznia miał miejsce atak na siedzibę francuskiego satyrycznego tygodnika Charlie Hebdo w Paryżu. Około godziny 11:30 dwóch bojowników (bracia Cherif i Said Kouachi) uzbrojonych m.in. w karabiny szturmowe, weszło do redakcji krzycząc „Allahu Akbar” (po arabsku „Bóg jest wielki”), zabijając 11 osób, raniąc 11 innych. Wśród ofiar był dyrektor gazety, kilku z jego rysowników i dwóch policjantów³³.
- 8 stycznia Amedy Coulibaly zabija policjantkę i rani miejskiego agenta w Montrouge, na południe od Paryża. Następnie 9 stycznia bierze zakładników klientów i pracowników supermarketu w Paryżu zabijając czterech z nich. Po obławie policji zamachowiec zostaje postrzelony. Tego samego dnia śmierć ponoszą bracia Kouachi, których znaleziono w drukarni w Dammartin-en-Goël na obrzeżach Paryża. Okazało się, że

---

³¹ Le Monde, *Militaire agressé à La Défense: le suspect mis en examen*, Le Monde, 31.05.2013.

³² Le Monde, *Les islamistes de l’EIL proclament un «califat islamique» entre l’Irak et la Syrie*, Le Monde Proche-Orient, 29.06.2014.

³³ Le Monde, *Les principaux attentats en France depuis 2012*, Le Monde, 15.07.2016.

współpracowali oni z Al Kaidą z Półwyspu Arabskiego (AQAP), a Amedy Coulibaly z grupą państw islamskich (l'Etat islamique)³⁴.

- 3 lutego miał miejsce napad nożownika w Nicei. Trzech żołnierzy zostaje zaatakowanych przy żydowskim centrum wspólnotowym. Napastnik Moussa Coulibaly, został natychmiast aresztowany. Podczas przesłuchania wyrażał swoją nienawiść do Francji, policji, wojska oraz Żydów³⁵.
- 19 kwietnia, Sid Ahmed Ghlam algierski student informatyki zostaje aresztowany w Paryżu pod zarzutem zabicia kobiety i zaplanowania ataku na kościół w Villejuif na przedmieściach stolicy. Dysponował on bronią oraz był znany służbom wywiadowczym ze swoich radykalnych islamistycznych poglądów. Przyznał się również do zaplanowania innych działań terrorystycznych³⁶.
- Obserwowany przez służby wywiadowcze od 2004 roku, Yassin Salhi ojciec trójki dzieci, 26 czerwca zabija i odcina głowę swojemu szefowi w miejscowości Isère (w pobliżu Lyonu). Następnie machając flagami islamistów próbuje wysadzić fabrykę Air Products w Saint-Quentin-Fallavier, wjeżdżając w butle gazowe swoją furgonetką³⁷.
- 21 sierpnia w pociągu relacji Amsterdam – Paryż nie doszło do rzezi, tylko i wyłącznie dzięki działaniom amerykańskich żołnierzy, którzy przypadkowo znajdowali się w przedziale obok. Zatrzymują oni uzbrojonego mężczyznę, który rani dwie osoby. Zamachowiec to młody obywatel Maroka³⁸.
- 13 listopada doszło do rzezi w klubie Bataclan we wschodniej części Paryża. Po raz pierwszy dochodzi do ataków terrorystycznych przeprowadzonych przez kamikaze. Ataki wykonano w sali koncertowej Bataclan, w kilku barach i restauracjach w samym sercu stolicy oraz w pobliżu obiektu piłkarskiego Stade de France w Saint-Denis. Sto trzydzieści osób zostaje zabitych, a ponad 350 jest rannych³⁹.

---

³⁴ Tamże.

³⁵ Tamże.

³⁶ S. Seelow, *Attentat manqué de Villejuif: sur la piste des commanditaires*, Le Monde, 3.08.2015.

³⁷ Soren Seelow, *Yassin Salhi, la surveillance en pointillé d'un salafiste trop discret*, Le Monde, 27.07.2015.

³⁸ Le Monde, *Les principaux attentats en France depuis 2012*, Le Monde, 15.07.2016.

³⁹ Tamże.

9. 2016 rok

- 7 stycznia zaatakowano posterunek policji w 18 dzielnicy Paryża (arrondissement des Buttes-Montmartre). Mężczyzna uzbrojony w tasak oraz fałszywy pas z materiałami wybuchowymi zostaje zastrzelony, gdy zbliżał się na teren budynku krzycząc „Allah Akbar”. Niósł on ze sobą ręcznie pisane oświadczenie, że chce należeć do ISIS⁴⁰.
- 13 czerwca policjant z Magnanville (Yvelines) oraz jego towarzyszka zatrudniona na posterunku policji Mantes-la-Jolie, zostają zabici przed swoim domem. Zamachowcem okazał się 25-letni Larossi Abballa, który przyznał się do ataków za pośrednictwem Twittera i Facebooka okazując pełne wsparcie dla ISIS. Został on zabity przez RAID⁴¹.
- 86 osób o dziewiętnastu różnych narodowościach zginęło (w tym 10 dzieci), a ponad 400 zostało rannych 14 lipca w Nicei. Ciężarówka wjechała w tłum, który zgromadził się na Promenade des Anglais, by obejrzeć fajerwerki. Zamachowcem okazał się Tunezyjczyk mieszkający we Francji (Mohamed Lahouaiej-Bouhlel, lat 31). Został on zastrzelony przez policję. Rzeź spowodowała przedłużenie stanu wyjątkowego z powodu zagrożenia terrorystycznych oraz była przyczyną zmian w działaniach antyterrorystycznych podejmowanych w przyszłości przez francuskie służby⁴².

10. 2017 rok

- Na początku lutego w pobliżu Carrousel du Louvre ma miejsce atak 29-letniego Egipcjanina. Strzelał on do żołnierzy patrolujących teren, jednego poważnie raniąc.
- Atak na lotnisko Paryż-Orly dokonany przez mężczyznę pochodzenia tunezyjskiego – Ziyeda Bena Belgacema, znanego już wcześniej służbom wywiadowczym. Próbował on odebrać broń żołnierzowi. Podczas walki oświadczył: „*Jestem tutaj, by umrzeć dla Allaha*”. Atakujący został zastrzelony. Wcześniej tego dnia otworzył ogień do policjantów i zranił jednego z nich podczas policyjnej kontroli w mieście Stains. Terrorysta znajdował się pod wpływem alkoholu, marihuany i kokainy⁴³.

---

⁴⁰ Tamże.

⁴¹ E. Vincent, J. Pascual, *Que sait-on de Larossi Abballa, le meurtrier d'un couple de policiers à Magnanville?*, Le Monde, 15.06.2016.

⁴² L'express, *L'attentat de Nice sur la promenade des Anglais le 14 juillet 2016*, L'express, 14.07.2016.

⁴³ Le Monde, *Attaque d'Orly: l'assaillant était sous l'emprise d'alcool, de cannabis et de cocaïne*, Le Monde, 20.03.2017.

- Atak na Polach Elizejskich 20 kwietnia, w wyniku którego jeden policjant zmarł, a dwóch zostało rannych. Napastnik został postrzelony, a następnie zatrzymany przez policję. Od kilku miesięcy był on celem śledztwa antyterrorystycznego. Przebywał on wcześniej w więzieniu, ale według policji nie wykazywał „żadnych oznak radykalizacji”⁴⁴.
- 9 sierpnia terrorysta Hamou Benlatrèche wjeżdża swoim samochodem w żołnierzy. Sześciu z nich zostało rannych, z czego dwóch poważnie. Podczas akcji poszukiwawczej podjętej przez funkcjonariuszy BRI terrorystę zastrzelono podczas pościgu. Był on wcześniej znany służbom wywiadowczym⁴⁵.

Wielu z zamachowców od urodzenia mieszka na terytorium Francji. Pracują, uczą się uzyskując wyższe wykształcenie i zakładają rodziny. Ich powrót na Bliski Wschód lub do Afryki wiąże się z nawiązanymi relacjami jeszcze w Europie lub silną wiarą w islam, którą pragną kultywować w kraju swego pochodzenia. Celem edukacji dżihadystów europejskich jest intensywna indoktrynacja, przygotowanie wojskowe i nabycie nawyku stosowania przemocy w imię interpretowanego na ich sposób islamu na ludności w Europie, w celu spowodowania wybuchu wojny domowej⁴⁶.

Pokłosie stanu wyjątkowego

Zasady i obostrzenia stanu wyjątkowego (l'état d'urgence) ogłoszonego w listopadzie 2015 roku w następstwie ataków terrorystycznych w Paryżu, były modyfikowane i rozszerzane aż pięciokrotnie (ostatni raz w lipcu 2017 roku). Stan wyjątkowy zezwalał Policji na działanie zgodnie ze specjalnymi uprawnieniami, które nadzorowała administracja sądowa i Rada Stanu. Szczegółowo w imię stanu wyjątkowego osoby oddelegowane do działań w zakresie bezpieczeństwa i obronności na poziomie lokalnym (gminnym) mogły:

- zabronić przemieszczania się osób lub pojazdów w wyznaczonych miejscach i o określonych godzinach;

---

⁴⁴ J. Pham-Lê, I. Peron, E. Rouillon, C. Piquet, *Attentat des Champs-Élysées: Cheurfi ne présentait «pas de signe de radicalisation» en prison*, L'express, 20.04.2017.

⁴⁵ Rédaction Reuters, *Hamou Benlatrèche, un suspect passé sous les radars*, Reuters, 10.08.2018.

⁴⁶ G. Kepel, dz. cyt., s. 160–165.

- ustanowić strefy ochronne lub strefy bezpieczeństwa, w których regulowany jest pobyt osób, tj., kto ma prawo tam się udać oraz jak długo w nich przebywać;
- przejąć broń od osób, mimo tego, że nabyły ją legalnie;
- zabronić pobytu chwilowego lub stałego osobie, która w jakikolwiek sposób ingeruje w działanie organów publicznych.

Minister spraw wewnętrznych oraz prefekt departamentu (powiatu), może:

- nakazać czasowe zamknięcie teatrów, miejsc wyznaczonych do spożywania alkoholu oraz określonych przez swój profil działania miejsc spotkań grup osób;
- zakazać spotkań, które w sposób ogólny lub szczególny mogły prowokować do działalności terrorystycznej, ekstremistycznej lub zaburzającej panujący porządek;
- nakazać założenie elektronicznej bransoletki, w celu kontroli podejrzewanej osoby.

Dodatkowo prefekci podczas stanu wyjątkowego otrzymali dodatkowe uprawnienia czyli:

- prawo do przeszukania domów podejrzanych osób zarówno w dzień jak i w nocy;
- prawo do wyszukiwania i śledzenia pojazdów na terytorium Francji bez zezwolenia prokuratora;
- prawo do postawienia przed sąd wojskowy osób cywilnych (w celu przyspieszenia procesu)⁴⁷.

Kluczowym dla utrzymania wymaganego poziomu bezpieczeństwa przy jednoczesnym określeniu przyszłych zagrożeń, było ustanowienie nowych regulacji, które pozwoliłyby na odpowiednią reakcję w przypadku zamachów. Wprowadzona ustawa jest na swój sposób przedłużeniem stanu wyjątkowego wraz z zaostreniem kilku przepisów, które pozwolą lepiej działać służbom bezpieczeństwa. Jest ona pod pewną postacią orężem, którym Francja chce się bronić przed przyszłymi zamachami terrorystycznymi. Jej skuteczność oraz funkcjonalność zostanie oceniona w 2020 roku przez Senat i Zgromadzenie Narodowe na specjalnie powołanym posiedzeniu.

---

⁴⁷ O. Laffargue, *Etat d'urgence dans le droit commun: les enjeux de la loi*, Le Monde 3.10.2017.

Przyjęcie Ustawy antyterrorystycznej

Przyjęcie Ustawy nr 2017–1510 z 30 października 2017 roku o *Wzmocnieniu bezpieczeństwa wewnętrznego i walki z terroryzmem* (Loi renforçant la sécurité intérieure et la lutte contre le terrorisme), miało być zrównoważoną odpowiedzią na to zagrożenie. Zachowując niektóre przepisy stanu wyjątkowego, część odrzucając, a inne modyfikując, założenia ustawy stały się narzędziem do zwalczania terroryzmu nie tylko na terenie kraju, ale wszędzie tam gdzie zagrożenie może pośrednio mieć wpływ na bezpieczeństwo Republiki Francuskiej i jej obywateli.

Pierwsze czytanie ustawy w Senacie miało miejsce 22 czerwca 2017 roku, po złożeniu projektu nr 587 o bezpieczeństwie i walce z terroryzmem i przesłaniem go do Komisji Prawa Konstytucyjnego (Commission des Lois constitutionnelles, de législation, du suffrage universel, du Règlement et d'administration générale). Rząd zainicjował przyspieszoną procedurę dotyczącą tej ustawy w dniu 28 czerwca 2017 roku, kiedy to Komisje Spraw Zagranicznych, Obrony i Sił Zbrojnych zarekomendowały jej postanowienia. Następnie przekazano projekt do Zgromadzenia Narodowego (Assemblée Nationale). Pierwsze czytanie miało miejsce 19 lipca 2017 roku. Jednakże, kluczowe dla przyjęcia nowej ustawy było wystąpienie Ministra Spraw Wewnętrznych Gérarda Collomba przed Zgromadzeniem Narodowym 25 września 2017 roku. Nawoływał on do wzmocnienia ochrony dla obywateli Francji. Przypominał, że od dwóch lat Republika rozwija swoje zabezpieczenia i skuteczniej przeciwdziała zamachowcom. Zarzucał też, że jeśli utrzyma się stan wyjątkowy, a pojawią się nowe zagrożenia terrorystyczne to jakie środki zostałyby podjęte przez rządzących, skoro nie ma wyższego poziomu do zaimplikowania. Minister pytał retorycznie zgromadzonych posłów, proponując m.in. wprowadzenie „stanu obłączenia” (l'état de siège)⁴⁸.

Posłowie Zgromadzenia Narodowego przyjęli nowe prawo antyterrorystyczne we wtorek 3 października 2017 roku, które zaakceptowano po utrzymującym się ponad dwa lata stanie wyjątkowym. Projekt ustawy wzmocniającej bezpieczeństwo wewnętrzne i walkę z terroryzmem został przyjęty w pierwszym czytaniu. Głosowało 561 deputowanych, 415 za, 127 przeciwko, a 19 posłów wstrzymało się od głosu⁴⁹. Mimo, że sytuacja w Republice Francuskiej była napięta, to wciąż daleko było do jedności narodowej, która zwyciężyła ponad dwa lata wcześniej. W następstwie ataków z 13 listopada 2015 roku, kiedy to aż 551 posłów głosowało

---

⁴⁸ Ministère de l'Intérieur, *Projet de loi renforçant la sécurité intérieure et la lutte contre le terrorisme*, Lactu du Ministère, 25.09.2017.

⁴⁹ J. Absalon, *Loi antiterroriste: les 5 axes majeurs du projet de loi*, RTL, 3.10.2017.

za utrzymaniem stanu wyjątkowego, ogłoszonego w tym dniu przez prezydenta François Hollande'a⁵⁰.

Senat (Sénat) po akceptacji Assemblée Nationale, ostatecznie przyjął ustawę antyterrorystyczną w środę 18 października 2017 roku. Nowa regulacja została uznana jako „przekaznik” stanu wyjątkowego, który musiał się zakończyć 1 listopada. Ustawa przyjęta już tydzień wcześniej przez Zgromadzenie Narodowe, została przegłosowana przez 244 senatorów. Dwudziestu dwóch głosowało przeciwko, a pozostałych 82 wstrzymało się od głosu⁵¹. Ostatecznie Zgromadzenie Narodowe i Senat przyjęły ustawę, a Prezydent Republiki ogłosił nowe prawo. Promulgacja prawa miała miejsce 30 października 2017 roku, a ustawa weszła w życie 1 listopada 2017 roku, co było jednocześnie zakończeniem stanu wyjątkowego⁵² (rys. 1).

Rysunek 1. Kalendarium przyjęcia ustawy

Źródło: <http://www.gouvernement.fr/action/renforcer-la-securite-interieure-et-la-lutte-contre-le-terrorisme> [dostęp: 10.02.2018].

Ustawa jest podzielona na cztery rozdziały i 21 paragrafów. Rozdział pierwszy dotyczy przepisów wzmacniających zapobieganie aktom terroryzmu. Zawarto je w 14 paragrafach. Rozdział drugi opisuje techniki wywiadowcze stosowane w celu zdobycia istotnych informacji, mogących pomóc w zwalczaniu terroryzmu. Trzeci koncentruje się na kontroli w obszarach przygranicznych, które są kluczowe dla zabezpieczenia terytorium Republiki Francuskiej. Dane zamieszczono w jednym paragrafie. Rozdział czwarty traktuje o przepisach dotyczących terytoriów zamor-

⁵⁰ M. Rescan, *Le projet de loi antiterroriste approuvé en première lecture par les députés*, Le Monde, 3.10.2017.

⁵¹ Le Monde.fr avec AFP, *Le projet de loi antiterroriste définitivement adopté*, Le Monde, 18.10.2017.

⁵² LOI n° 2017-1510 du 30 octobre 2017 renforçant la sécurité intérieure et la lutte contre le terrorisme (1), JORF n°0255 du 31 octobre 2017 texte n° 1.

skich, opisując współpracę, przeciwdziałanie zagrożeniom oraz przekazywanie informacji mogących mieć znaczenie w działaniach antyterrorystycznych. Niniejsza ustawa weszła w życie natychmiast i jest egzekwowana zgodnie z prawem państwa⁵³.

Najważniejsze z postanowień Ustawy antyterrorystycznej (Loi antiterroriste) to:

Zasięg ochrony – zabezpieczenie miejsc lub wydarzeń, które mogą być narażone na zagrożenie terrorystyczne, pod nadzorem prefektów (osoby ds. obrony i bezpieczeństwa oddelegowane przez wyznaczone departamenty), którzy wdrożą środki kontroli i weryfikacji osób wchodzących na wyznaczony teren. Niezbędne działania będą wykonywane przy pomocy prywatnych agentów ochrony lub miejscich funkcjonariuszy policji. Intencją rządu jest utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa wokół imprez sportowych i kulturalnych, ponieważ to głównie one mogą być celem ataków terrorystycznych. Ustawa zezwala prefektom na weryfikacje i filtracje osób przed wpuszczeniem na wyznaczony teren⁵⁴.

Zamykanie miejsc kultu – oddelegowani prefekci (ustawa upoważnia przedstawicieli państwa)⁵⁵ mają możliwość administracyjnego zamknięcia miejsc kultu, jeśli w ramach szerzenia wiary, wspierają one akty terroryzmu lub propagandy. Motywy takich działań będą zasadne na podstawie „pism”, „dokumentów”, „oświadczeń” ale także w zakresie idei i teorii, które zostaną rozpowszechnione przez nadzorujących świątynie w celu wspierania terroryzmu. Senat ustalił, że są to „idee i teorie” odnoszące się do pojęć o „nieokreślonych konturach”.

Procedura zamknięcia będzie trwała 48 godzin, podczas których przedstawiciel miejsca kultu może złożyć odwołanie do sądu administracyjnego, który rozstrzygnie sprawę zanim dojdzie do właściwego działania ze strony władz. Okres zamknięcia może trwać maksymalnie sześć miesięcy, a kara za naruszenie blokady to 45 000 euro⁵⁶.

Pozew indywidualny – areszt nie tylko domowy – osoby, których działania będą miały związek z terroryzmem lub jego proklamacją, będą ograniczone do pozostania na terenie gminy (podczas stanu wyjątkowego będą musiały przebywać w domu), aby mogły prowadzić życie zawodowe i rodzinne. Będą one zobowiązane do codziennego zgłaszania się na Policję (wcześniej trzy razy dziennie), a ich sytu-

---

⁵³ LOI n° 2017-1510 du 30 octobre 2017 *renforçant la sécurité intérieure et la lutte contre le terrorisme (1)*, NOR: INTX1716370L, Dernière modification: 1 novembre 2017.

⁵⁴ Sudouest, *Projet de loi antiterroriste: les 8 principales mesures décryptées*, SudOuest.fr, 26.09.2017.

⁵⁵ Le Monde, *Le projet de loi antiterroriste définitivement adopté*, Le Monde 18.10.2017.

⁵⁶ M. Rescan, *Le projet de loi antiterroriste soumis au vote des députés*, Le Monde, 3.10.2017.

acja zostanie poddana analizie co trzy miesiące. Pozwani muszą podać wszystkie numery telefonów z których korzystają oraz identyfikatory, które służą im do komunikacji (w tym portale społecznościowe). Okres kontroli ma trwać minimum trzy miesiące, z możliwością przedłużenia do roku. W przypadku podejrzenia o ucieczkę lub nie stosowanie się do zaleceń, ta forma aresztu może być połączona z założeniem elektronicznej bransoletki. We wrześniu 2017 roku, 39 osób znajdowało się w takiej formie aresztu⁵⁷.

Przeszukania i konfiskaty – prefekci oraz osoby oddelegowane uzyskując nakaz od sędziego Sądu Najwyższego w Paryżu (Tribunal de grande instance de Paris), mogą dokonać przeszukania lokalu, miejsca zamieszkania, organizacji lub firmy. Osoba u której odbywa się przeszukanie może zostać zatrzymana na cztery godziny. Rewizji nie można dokonywać w siedzibach prawników, sędziów i dziennikarzy. Działania mają być podejmowane nieprzerwanie do 2020 roku i będą na bieżąco analizowane przez parlament.

Radykalizacja – nieistniejąca w stanie wyjątkowym walka z radykalizacją jest nowością w ustawie. Urzędnik (funkcjonariusz) wykonujący zawód związany z bezpieczeństwem i obronnością, może zostać przeniesiony lub nawet usunięty, jeżeli w wyniku dochodzenia administracyjnego ujawni się u niego skłonności do radykalizacji. Procedura będzie miała również zastosowanie do funkcjonariuszy wojskowych.

Parlament określił także nową sankcje, by karać rodziców, którzy podżegają swoje dzieci do popełniania aktów terroryzmu lub wyjazdu za granicę w tym celu⁵⁸. Stworzenie nowego przestępstwa sankcjonującego karę 15 lat pozbawienia wolności, grzywnę 225 000 euro dla rodziców oraz możliwość utraty praw rodzicielskich jest precedensem na skalę europejską⁵⁹.

Dane pasażera – ustawa antyterrorystyczna zezwala służbom bezpieczeństwa do wykorzystania danych pasażerów linii lotniczych oraz podróżujących drogą morską (dane wprowadzone przy rejestracji oraz podczas wejścia na pokład, będą bezpośrednio przekazywane do służb, które będą wymagały określonych informacji w celu przeciwdziałania terroryzmowi).

Techniki monitorowania – ustawa określa nowe ramy prawne, wprowadzając bezprzewodowe podsłuchy, których Rada Konstytucyjna zakazała 21 października

---

⁵⁷ France 24, *Projet de loi antiterroriste: ce qui change par rapport à l'état d'urgence*, France24, 26.09.2017.

⁵⁸ M. Rescan, *Le projet de loi antiterroriste soumis au vote des députés*, Le Monde, 3.10.2017

⁵⁹ Gouvernement de la République française, *Renforcer la sécurité intérieure et la lutte contre le terrorisme*, Gouvernement.fr – Retour à l'accueil, 31.10.2017.

2016 roku. Obecnie rozszerza się ich użycie do 2020 roku, wykorzystując algorytmy informatyczne w sieciach komunikacyjnych, tzw. „czarne skrzynki” (boîtes noires). Celem jest wykrycie połączeń mogących mieć związek z zagrożeniami terrorystycznymi, poprzez przekazywanie określonych danych i informacji⁶⁰.

Kontrola graniczna – Układ z Schengen pozwala na sześciogodzinną kontrolę tożsamości w strefie 20 kilometrów wzdłuż granic wewnętrznych, a także w portach, na lotniskach oraz na dworcach kolejowych i drogowych, otwartych dla ruchu międzynarodowego. Nowa Ustawa rozszerza czas trwania tych kontroli do dwunastu godzin, 20-kilometrową strefę kontrolną wokół zewnętrznych przejść granicznych oraz jurysdykcje służb na terenach przy dworcach, lotniskach i portach, również w obrębie do 20 km⁶¹. Jest to również środek, który powinien przede wszystkim przynieść korzyści w walce z nielegalną imigracją⁶².

Kontrowersje

W centrum sporu według wielu obywateli Francji, jest wzmocnienie uprawnień władzy administracyjnej (prefektów oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych)⁶³. Do chwili obecnej większość z podejmowanych środków przez służby bezpieczeństwa wymagała weryfikacji rządu lub kontroli sędziego, w celu ochrony obywateli przed możliwym nadużyciem policji. Obecnie rząd przez prefektów może decydować tylko i wyłącznie w zakresie użycia „geolokalizatora” (bransoletki elektronicznej) oraz w sprawach ograniczeń swobody przemieszczania się podejrzanego obywatela po terytorium Republiki Francuskiej. Dziennikarze zarzucają, że mimo iż ustawa ma na celu zwalczanie terroryzmu, to jej zapisy godzą w zasady ochrony wolności obywatelskich, które zostały zbudowane i skonsolidowane po II wojnie światowej⁶⁴.

Strefy ochronne podczas imprez masowych nie zostały ustanowione. Ustawa nie określa jasno, które miejsce lub wydarzenie oraz na jaką liczbę uczestników może stanowić wystarczająco wysokie ryzyko wystąpienia ataków terrorystycznych,

---

⁶⁰ S. Compagnon, *Projet de loi antiterroriste: ces mesures qui inquiètent les défenseurs des libertés*, Le Parisien, 28.09.2017.

⁶¹ Ouest-France, *Projet de loi antiterroriste – ce que contient le texte*, Publié le 3.10.2017, ACPM.

⁶² M. Rescan, *Le projet de loi antiterroriste soumis au vote des députés*, Le Monde, 3.10.2017.

⁶³ Le Monde, *Le projet de loi antiterroriste définitivement adopté*, Le Monde 18.10.2017.

⁶⁴ O. Laffargue, *Etat d'urgence dans le droit commun: les enjeux de la loi*, Le Monde 3.10.2017.

aby uruchomić procedury zabezpieczające. Prawnicy zarzucają, że może dojść do nadużywania tego prawa np. podczas zmagania politycznych oraz ugrupowań aktywistów⁶⁵.

Największy zarzut dotyczy braku ochrony danych personalnych, a spowodowało to potwierdzenie informacji o prowadzeniu kartotek pasażerów linii lotniczych. Dane uzyskane przez przewoźnika mają być dostarczane organom sądowym oraz mogą zostać wykorzystane przez służby wywiadowcze i policyjne w celu przewidywania możliwych ataków⁶⁶.

Komitet Monitorujący Stan wyjątkowy stwierdził, że środki podejmowane podczas stanu wyjątkowego były wykorzystywane nie tylko do walki z terroryzmem, ale również do działań służb wywiadowczych, które za pomocą odpowiednich narzędzi i kompetencji osiągały przewagę. Działania francuskich służb specjalnych wykorzystywały swoje uprawnienia w celu kontroli obcych wywiadów na swoim terytorium. Podstawą do takich działań były dodatkowo otrzymane kompetencje podczas stanu wyjątkowego. Uzyskane informacje na temat działań operacyjnych innych służb, pozwalają na odpowiednie działanie, zabezpieczenie oraz zwalczanie ich, w celu utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa informacji. Dodatkowo, Raport Amnesty International z 31 maja 2017 roku, potępił użycie przez służby bezpieczeństwa Francji środków do inwigilacji w celu tłumienia demonstracji, które miały miejsce m.in. ze względu na wprowadzane nowe prawo pracy⁶⁷.

Prawo karne, a terroryzm

Przyjęta Ustawa Antyterrorystyczna z 30 października 2017 roku, miała zastąpić stan wyjątkowy, który obowiązywał od 13 listopada 2015 roku⁶⁸. Jej wejście w życie jest związane z zastosowaniem innych aktów prawnych. Tylko i wyłącznie złożona jurysdykcja i egzekwowanie prawa może spowodować zmniejszenie zagrożenia terrorystycznego.

Francuski kodeks karny jest podstawą do działań podejmowanych przez służby oraz wyznacza kierunek w zwalczaniu terroryzmu na terytorium kraju.

---

⁶⁵ Sudouest, *Projet de loi antiterroriste: les 8 principales mesures décryptées*, SudOuest.fr, 26.09.2017.

⁶⁶ Tamże.

⁶⁷ O. Laffargue, *Etat d'urgence dans le droit commun: les enjeux de la loi*, Le Monde 3.10.2017.

⁶⁸ G. Clavel, *1er novembre, une nouvelle loi anti-terroriste en préparation pour en sortir*, Huffpost, 24.05.2017.

Wiele z paragrafów uległo modernizacji po wejściu w życie nowej ustawy. We francuskim kodeksie karnym sformułowanie „terrorism” jest użyte 61 jeden razy (w polskim kodeksie karnym 11). Oto najważniejsze z przepisów kodeksu karnego, które powinny być przestrożą dla osób chcących dokonać zamachów na terytorium Republiki.

Artykuł 421-1 – określono w nim czyny, które mają charakter terrorystyczny czyli:

- ataki na życie, nietykalność cielesną, uprowadzenie i bezprawne pozbawienie wolności osoby, a także uprowadzenie statku powietrznego, wodnego lub innych środków transportu;
- kradzież, wymuszenie, zniszczenie, uszkodzenie lub uczynienie niezdatnym do użytku mienia, a także przestępstwa przeciwko systemom informatycznym;
- przestępstwa związane z bronią, materiałami wybuchowymi lub zdefiniowanym materiałem jądrowym;
- przestępstwo prania pieniędzy
- wykorzystywanie informacji poufnych.

Artykuł 421-2-1 określa udział w ugrupowaniu mającym na celu przygotowanie aktu o charakterze terrorystycznym oraz finansowanie przedsięwzięcia terrorystycznego.

Artykuł 421-2-5 przewiduje dla osób które bezpośrednio prowokują do aktów terroryzmu lub nakłaniają do takich działań podlegają karze pięciu lat pozbawienia wolności i grzywnie w wysokości 75 000 EUR. Kara zostanie zwiększona do siedmiu lat pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 100 000 EUR, jeśli przestępstwo zostało popełnione za pośrednictwem komunikatorów online. W przypadku gdy przestępstwa są popełniane za pomocą prasy, mediów lub publicznego udostępnienia w sieci, mogą być zastosowane szczególne przepisy prawa.

Artykuł 421-2-5-1 określa że celowe wydobywanie, odtwarzanie i przekazywanie informacji o terroryzmie lub prowokowanie do takich aktów podlega karze pięciu lat pozbawienia wolności i 75 000 euro grzywny.

Artykuł 421-4 – precyzuje że akt terroryzmu podlega karze 20 lat pozbawienia wolności i grzywnie 350 000 euro. Jeśli akt ten spowodował śmierć jednej lub więcej osób, przestępca zostaje ukarany dożywotnim więzieniem i karą grzywny w wysokości 750 000 euro.

Artykuł 421-2-5-2 – traktuje że osoby o nawykowym i nieuzasadnionym przeglądaniu stron internetowych dostarczających wiadomości, obrazy lub oświadczenia, bezpośrednio prowokujące do aktów terroryzmu, podlegają karze pozbawienia wolności w wymiarze dwóch lat i grzywnie w wysokości 30 000 EUR.

Wyjątek stanowią konsultacje wynikające z wykonywania zawodu, którego celem jest informowanie społeczeństwa lub przygotowywanie raportów dotyczących zawartości tej strony dla właściwych organów publicznych.

Artykuł 421-5 – omawia sankcje wobec osób którym udowodniono kierowanie lub organizowanie grupy o charakterze terrorystycznym podlega ona karze 30 lat pozbawienia wolności i grzywnę 500 000 euro. Akt o charakterze terrorystycznym, podlega karze 10 lat pozbawienia wolności i 150 000 euro grzywny.

Artykuł 422-1 to informacja dla tych którzy chcieli popełnić akt terroryzmu są zwolnieni z kary, jeżeli powiadomią organy administracyjne lub sądowe i umożliwią uniknięcie popełnienia przestępstwa oraz zidentyfikują w razie potrzeby innych przestępców.

Artykuł 422-7 określa że dochody z sankcji finansowych (grzywnien) lub przejęć majątkowych wymierzonych przeciwko osobom uznanym za winnych aktów terroryzmu, są przeznaczane na fundusz gwarancyjny dla ofiar aktów terroru⁶⁹.

Francja w Ustawie z dnia 15 listopada 2001 roku określiła przestępstwo finansowania terroryzmu w następujący sposób: finansowanie przedsiębiorstwa terrorystycznego przez dostarczanie, gromadzenie, zarządzanie funduszami, kosztownościami lub innym majątkiem lub służący radą w tym celu, z zamiarem wykorzystania go lub wiedząc, że zostanie on wykorzystany w całości lub w części w celu popełnienia któregośkolwiek z aktów terrorystycznych, stanowi akt terrorystyczny, niezależnie od okoliczności, w których taki czyn jest rzeczywiście popełniony⁷⁰.

Śłużby antyterrorystyczne

Jedną z najważniejszych instytucji wyspecjalizowanych w zwalczaniu terroryzmu jest Bureau de la lutte anti-terroriste (BLAT) – Biuro zwalczania terroryzmu. Jednostka ta powstała w 2003 roku⁷¹, pod przewodnictwem Police Judiciaire (oddział odpowiedzialny za rejestrowanie naruszeń prawa karnego, zbieranie dowodów oraz poszukiwanie przestępców) oraz Generalnej Dyrekcji Zandarmerii Narodowej (DGGN). Specjalne uprawnienia do zwalczania terroryzmu przyznano

---

⁶⁹ *Code penal*, Version consolidée au 16 décembre 2017, <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719> [dostęp: 5.02.2018].

⁷⁰ *Code pénal*, article 421-2-2, (inséré par la loi n° 2001-1062 du 15 novembre 2001).

⁷¹ Arrêté du 8 août 2003 modifiant l'arrêté du 5 mai 1995 portant organisation en bureaux de la direction générale de la gendarmerie nationale, JORF no 184 du 10 août 2003, p. 13893, texte no 2, NOR DEFD0301907A.

jej 31 marca 2006 roku⁷². Od 7 kwietnia 2011 roku, część funkcjonariuszy podejmujących działania za pośrednictwem BLAT operuje anonimowo⁷³.

W przypadku zagrożenia terrorystycznego określanego jako „alerte attentat” (zagrożenie zamachem), angażowane są takie służby jak:

- RAID (Recherche, Assistance, Intervention, Dissuasion – wyszukiwanie, pomoc, interwencja, odstraszenie) – elitarna jednostka policji narodowej założona w 1985 roku, ma na celu walkę z przestępczością zorganizowaną i terroryzmem, przez udzielanie pomocy specjalistycznej innym służbom w związku z aresztowaniem osób lub grup, które mogą uczestniczyć w aktach terrorystycznych na terytorium Francji. Rolą RAID jest przede wszystkim działanie w sytuacjach kryzysowych⁷⁴. Funkcje dyrektora od marca 2017 roku sprawuje Jean-Baptiste Dulion⁷⁵.
- GIGN (Groupement d'intervention de la gendarmerie nationale) – jednostka francuskiej żandarmerii narodowej, specjalizująca się w zarządzaniu kryzysowym wymagającym specjalistycznej wiedzy, w szczególności w: walce z terroryzmem, uwalnianiu zakładników, gromadzenia informacji i dowodów dotyczących niebezpiecznych osób, ochrona ludzi i szczególnie zagrożonych miejsc. Od marca 2017 roku dowódcą jest Laurent Phélip⁷⁶.
- BRI (Brigade de recherche et d'intervention) – zwalczają gangi i organizacje przestępcze. Są to jednostki o profilu badawczym i interwencyjnym, podległe francuskiej Police Judiciaire. Brygady są ulokowane na terytorium całego kraju, w celu wspierania innych sił interweniujących. Są one również oddelegowywane do przeciwdziałania terrorystom oraz ich przesłuchiwanie. W przeciwieństwie do RAID, funkcjonariusze BRI pracują głównie w cywilnych ubraniach

---

⁷² Arrêté du 31 mars 2006 pris pour l'application de l'article 33 de la loi no 2006-64 du 23 janvier 2006 relative à la lutte contre le terrorisme et portant dispositions diverses relatives à la sécurité et aux contrôles frontaliers, JORF no 86 du 11 avril 2006, p. 5418, texte no 2, NOR INTC0600217A.

⁷³ Arrêté du 7 avril 2011 relatif au respect de l'anonymat de certains fonctionnaires de police et militaires de la gendarmerie nationale, JORF no 90 du 16 avril 2011, p. 6686, texte no 10, NOR IOJ1107319A.

⁷⁴ Le Monde, *La police se dote d'une Force d'intervention pour répondre aux crises majeures*, 30.11.2009.

⁷⁵ Europe 1, *Le nouveau patron du Raid, Jean-Baptiste Dulion, prend ses fonctions*, Rédaction Europe1.fr, 21 mars 2017.

⁷⁶ L'Essor de la gendarmerie nationale – Premier journal des gendarmes, *Le colonel Laurent Phélip prend le commandement du GIGN*, 30.03.2017.

i rzadko interweniują w mundurach i kominiarkach. Kluczowa w ich działaniu jest anonimowość⁷⁷.

- CRS (Compagnies républicaines de sécurité) – wyspecjalizowany organ policji utworzony 8 grudnia 1944 roku. Ich obszar interwencji polega na utrzymaniu lub przywróceniu porządku publicznego w ramach ogólnego bezpieczeństwa na terytorium kraju. Obecnie każdy oddział CRS specjalizuje się w zwalczaniu terroryzmu⁷⁸.

Po prowadzonych akcjach zbrojnych i antyterrorystycznych poza granicami kraju, odbyły się konsultacje na temat działań w zakresie przeciwdziałania terroru, prowadzone przez Dyрекcję Generalną Bezpieczeństwa Zewnętrzno (DGSE). Głównym celem było określenie, która jednostka miałaby prymat działania podczas aktów terrorystycznych poza Francją. Podjęto decyzję, że GIGN odpowiada za interwencje, działania specjalne i wsparcie za granicą⁷⁹.

Służby Specjalne

Działalność służb wywiadowczych jest bardzo istotna w procesie pozyskiwania informacji o terrorystach jak też o planowanych przez nich zamachach. Każdy z zdobytych dokumentów i informacji ma ogromną wartość w kontekście bezpieczeństwa międzynarodowego. Republika Francuska posiada jedną z najlepiej rozwiniętych społeczności wywiadowczych na świecie. Jej agenci działają praktycznie w każdym z europejskich państw. Jedna poprawna operacja służb specjalnych może uchronić dziesiątki obywateli przed zamachem terrorystycznym. Do instytucji wywiadowczych w Republice Francuskiej zaliczamy (rys. 2):

- Direction Générale de la Sécurité Intérieure (DGSI) – Dyrekcja Generalna Bezpieczeństwa Wewnętrznego, przekształcona w 2014 roku z Direction Centrale du renseignement intérieur (DCRI) – Dyrekcja Centralna wywiadu wewnętrznego, powstała 1 lipca 2008 roku. Głównym jej zadaniem jest wykry-

---

⁷⁷ Ministère de l'Intérieur, *Présentation de la BRI*, <https://www.prefecturedepolice.interieur.gouv.fr> [dostęp: 18.01.2018].

⁷⁸ Police nationale, *Direction Centrale des Compagnies Républicaines de Sécurité*, Ministère de l'Intérieur, <https://www.police-nationale.interieur.gouv.fr/Organisation/Direction-Centrale-des-Compagnies-Republicaines-de-Securite> [dostęp: 20.01.2018].

⁷⁹ J.-D. Merchet, *Le GIGN dépêché en urgence au Mali*, L'Opinion, <https://www.lopinion.fr/blog/secret-defense/gign-depeche-en-urgence-mali-actualise-91056> [dostęp: 18.01.2018].

wanie zagrożeń wewnątrz państwa i neutralizacja niebezpieczeństw ze strony obcokrajowców. Podlega Ministerstwu Spraw Wewnętrznych⁸⁰.

- Direction Générale de la Sécurité Extérieure (DGSE) – Dyrekcja Generalna Bezpieczeństwa Zewnętrznego utworzona 2 kwietnia 1982 roku, działa poza granicami kraju. Jej zadaniem jest poszukiwanie tajnych informacji, dotyczących obronności i bezpieczeństwa. Działa również na terenach państw z którymi Francja nie utrzymuje stosunków dyplomatycznych. W jej szeregach służy 6000 osób. Podlega ministerstwu obrony⁸¹.
- Direction du renseignement et de la Sécurité de la Défense (DRSD) – Dyrekcja Wywiadu Bezpieczeństwa i Obronności. Przekształcona 10 października 2016 z Direction de la Protection et de la Sécurité de la Défense, (DPSD) – Dyrekcja Ochrony Bezpieczeństwa i Obronności⁸². Działa w zakresie przeciwdziałania przemocy, terroryzmu na terenach prowadzonych konfliktów w których czynnie uczestniczy Francja. Podlega ministerstwu obrony⁸³.
- Direction du Renseignement Militaire (DRM) – Dyrekcja Wywiadu Wojskowego, założona 16 czerwca 1992 roku. Jej misją jest zdobywanie informacji użytecznych dla wojsk francuskich oraz analiza ruchy wrogich organizacji na lądzie, wodzie i w powietrzu⁸⁴.
- Direction nationale du renseignement et des enquêtes douanières (DNRED) – Narodowa Dyrekcja Wywiadu i Dochodzeń Celnych, założona 1 marca 1988 roku. Nadzoruje działania swoich funkcjonariuszy w blisko 60 krajach. Organizacja przeciwdziała przemytowi, nadużyciom celnym i zbiera informacje na granicach Francji. Podlega Ministerstwu Finansów i Rachunków Publicznych⁸⁵.

---

⁸⁰ DGSI, *Direction generale de la seuriteinerieure, Ex-DCRI*, dostępne na: http://www.fil-info-france.com/dcri_dst_dgse_rg_direction_centrale_du_renseignement_interieur.htm [dostęp: 11.02.2017].

⁸¹ Republique Francaise, *La communaute francaise du renseignement*, Academie du renseignement, Paris 2014, s. 13.

⁸² *Décret n° 2016-1337 du 7 octobre 2016, portant changement d'appellation de la direction de la protection et de la sécurité de la défense* (NOR: DEFD1621468D7), 7 października 2016 roku miała miejsce zmiana nazwy z «Direction de la Protection et de la Sécurité de la Défense: (DPSD) na «Direction du Renseignement et de la Sécurité de la Défense» (DRSD).

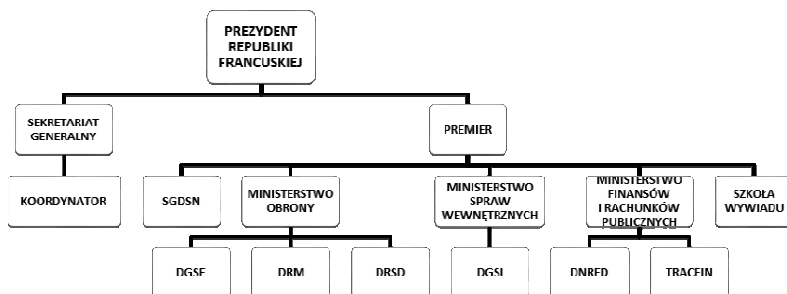
⁸³ Tamże, s. 19.

⁸⁴ Tamże, s. 17.

⁸⁵ Tamże, s. 21.

- Traitement du renseignement et action contre les circuits financiers clandestins, (TRACFIN) – Służba Zwalczania Nielegalnego Obrotu środkami Finansowymi, utworzona 9 maja 1990 roku. Przeciwdziała praniu brudnych pieniędzy oraz zajmuje się wywiadem finansowym. Prowadzi również analizy ekonomiczne. Podlega Ministerstwu Finansów i Rachunków Publicznych⁸⁶.

Istotnym było powołanie 24 lipca 2015 roku Narodowej Komisji Kontroli Technik Wywiadowczych – Commission Nationale de Contrôle des Techniques de Renseignement (CNCTR). Jej działania mają na celu wzmocnienie środków działania agencji wywiadowczych zezwalając służbom na użycie nowo opracowanych technik takich jak śledzenie lokalizacji, przechwytywanie informacji i skryte nagrywanie dźwięku (podśluch). Działania CNCTR mają zagwarantować również ochronę swobód obywatelskich i prawo do prywatności, przez określone precyzyjne ramy prawne. Agencje wywiadowcze są upoważnione do użycia niezbędnych technik, by gromadzić dane wywiadowcze, ale tylko i wyłącznie w uzasadnionym i potwierdzonym przypadku. Działania komisji zapewniają równowagę między wzmocnionym bezpieczeństwem obywateli, a ochroną indywidualnych wolności⁸⁷.

Rysunek 2. Schemat podległości instytucji wywiadowczych w Republice Francuskiej

Źródło: <http://www.academie-renseignement.gouv.fr/files/plaquette-presentation-comrens.pdf> [dostęp: 18.02.2017].

⁸⁶ Tamże, s. 23.

⁸⁷ Le Monde, *Zmiana kontroli służb specjalnych w Republice Francuskiej*, http://www.lemonde.fr/societe/article/2016/12/13/premier-bilan-de-la-commission-chargee-du-controle-du-renseignement_5047987_3224.html [dostęp: 15.03.2017].

Ulepszony system zapobiegania aktom terrorystycznym, w celu zwalczania radykalnego Islamu w kraju, wiąże się z przekazaniem większych kompetencji Direction Générale de la Sécurité Intérieure (DGSI). W ciągu dwóch lat (2013–2015), instytucja ta zlikwidowała 13 komórek rekrutujących terrorystów do Syrii (wśród nich Faresa Mourad). W 2014 roku w tej organizacji służyło 3301 funkcjonariuszy, a na koniec 2017 roku było to już 4460 osób⁸⁸. W efekcie skutecznych działań na przestrzeni lat, postanowiono, że w 2018 roku liczba funkcjonariuszy tej organizacji wzrośnie o 13% (430 agentów). Działaniami międzynarodowymi będzie się zajmować Direction Générale de la Sécurité Extérieure (DGSE), któremu zwiększono budżet, ale jego kwota jest niejawna⁸⁹. Złożoność problemu jakim są akty terroru, przez które cierpią obywatele kraju sprawia, że działania podejmowane przez służby bezpieczeństwa nie obejmują już tylko Republiki Francuskiej. Działania są podejmowane poza granicami, zanim realne zagrożenie pojawi się w kraju. Kluczowym są tutaj działania wywiadowcze.

Podsumowanie

Przyjęcie Ustawy nr 2017–1510 z 30 października 2017 roku o *Wzmocnieniu bezpieczeństwa wewnętrznego i walki z terroryzmem*, jest efektem wieloletnich zmaganiań z tym zagrożeniem we Francji i na świecie. Analiza podejmowanych działań oraz uchybienia w systemach zabezpieczeń, spowodowały, że konieczna była zdecydowana reakcja w postaci regulacji prawnych, które określą zadania i obowiązki poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa. Efektów i wyników wprowadzonej ustawy możemy się spodziewać w 2020 roku, kiedy to Zgromadzenie Narodowe ponownie podda analizie jej założenia. Aktualnie jest to wstęp do długoletniej batalii z zamachowcami i niezidentyfikowanymi zagrożeniami terrorystycznymi.

Walka z terroryzmem stanowi poważne wyzwanie dla ochrony i promowania praw człowieka. W ramach obowiązku w zakresie ochrony osób znajdujących się pod ich jurysdykcją, państwa muszą zapewnić, by wszystkie środki podejmowane w celu zwalczania terroryzmu były zgodne z ich obowiązkami wynikającymi z prawa międzynarodowego, zwłaszcza w odniesieniu do praw człowieka, międzynarodowego prawa uchodźczego i międzynarodowego prawa humanitarnego.

---

⁸⁸ Ministère de l'Intérieur, *Projet de loi renforçant la sécurité intérieure et la lutte contre le terrorisme*, L'actu du Ministère, 25.09.2017.

⁸⁹ M. Damgé, E. Ollivier, *Quels sont les moyens de l'antiterrorisme en France?*, Le Monde 21.01.2015.

Zamachy terrorystyczne, które miały miejsce w Republice Francuskiej należy rozpatrywać w kontekście podwójnej porażki: zastosowanie ofensywnych działań przeciwko ISIS na Bliskim Wschodzie, które nie przyniosły oczekiwanego efektu oraz implikacja nowej strategii antyterrorystycznej dopiero na początku listopada 2017 roku. Mimo zwiększenia liczby podejmowanych działań przez służby bezpieczeństwa w latach 2014–2016, w wyniku ataków zamachowców śmierć poniosło aż 273 osoby. Zagrożenie terrorystyczne we Francji na początku 2018 roku nie maleje. Kluczowym w zastosowaniu strategii jest określenie sposobów przeciwdziałania ideologii dżihadu, w szczególności wśród młodych ludzi, co może być sposobem na zwalczenie terroryzmu. Brak długoterminowej perspektywy w zastosowaniu najnowszej ustawy antyterrorystycznej, może spowodować pesymizm oraz wzmoczoną ostrożność organizacji zajmujących się jego zwalczaniem, co będzie wiązać się ze szkodą dla państwa i obywateli.

Nowa ustawa antyterrorystyczna jest narzędziem, które rząd może użyć w walce z zamachowcami. Jej utworzenie i zastosowanie jest przykładem dla innych państw europejskich, które w przyszłości mogą zaimplikować własne – podobne przepisy prawa. Istotą w ramach jej zastosowania będzie nieprzerwana kontrola, przy jednoczesnym poszanowaniu praw i wolności obywateli.

Bibliografia

1. 20minutes, *Attentat à la roquette contre une gendarmerie en Corse*, 20minutes.fr, 28.01.2009.
2. Absalon J., *Loi antiterroriste: les 5 axes majeurs du projet de loi*, RTL, 3.10.2017.
3. Chichizola J., *Un apprenti terroriste voulait «faire sauter» la Direction du renseignement*, Le Figaro, 11.03.2008.
4. Clavel G., *1er novembre, une nouvelle loi anti-terroriste en préparation pour en sortir*, Huffpost, 24.05.2017.
5. Compagnon S., *Projet de loi antiterroriste: ces mesures qui inquiètent v les défenseurs des libertés*, Le Parisien, 28.09.2017.
6. Damgé M., Enora O., *Quels sont les moyens de l'antiterrorisme en France?*, Le Monde, 21.01.2015.
7. Davies L., Tremlett G., *Eta blamed for death of French policeman in shoot-out near Paris*, The Guardian, 17.03.2010.
8. Europe 1, *Le nouveau patron du Raid, Jean-Baptiste Dulion, prend ses fonctions*, Rédaction Europe 1, 21 mars 2017.
9. France 24, *Projet de loi antiterroriste: ce qui change par rapport à l'état d'urgence*, France24, 26.09.2017.

10. Gouvernement de la République française, *Renforcer la sécurité intérieure et la lutte contre le terrorisme*, Gouvernement.fr – Retour à l'accueil, 31.10.2017.
11. Kepel G., *Terror we Francji – geneza francuskiego dżihadu*, Dialog, Warszawa 2017.
12. Laffargue O., *Etat d'urgence dans le droit commun: les enjeux de la loi*, Le Monde 3.10.2017.
13. La Provence, *La voiture d'un plombier détruite par un attentat à l'explosif*, La Provence, 12.01.2011.
14. Le Figaro, *Corse: un attentat vise un gendarme*, Le Figaro, 30.01.2011.
15. Le Figaro, *Corse: une cimenterie attaquée*, Le Figaro, 31.01.2010.
16. Le Monde, *Attaque d'Orly: l'assaillant était sous l'emprise d'alcool, de cannabis et de cocaïne*, Le Monde, 20.03.2017.
17. Le Monde, *La police se dote d'une Force d'intervention pour répondre aux crises majeures*, Le Monde, 30.11.2009.
18. Le Monde, *Le projet de loi antiterroriste définitivement adopté*, Le Monde 18.10.2017.
19. Le Monde, *Les islamistes de l'EIIL proclament un «califat islamique» entre l'Irak et la Syrie*, Le Monde Proche-Orient, 29.06.2014.
20. Le Monde, *Les principaux attentats en France depuis 2012*, Le Monde, 15.07.2016.
21. Le Monde, *Militaire agressé à La Défense: le suspect mis en examen*, Le Monde, 31.05.2013.
22. Le Monde.fr avec AFP, *Le projet de loi antiterroriste définitivement adopté*, Le Monde, 18.10.2017.
23. Le Parisien, *Cinq «batons de dynamite» découverts au printemps Haussmann à Paris*, Le Parisien, 16.12.2008.
24. Le Parisien, *Tribunal d'Evry: le groupuscule néonazi voulait créer une armée*, Le Parisien, 15.03.2010.
25. L'Essor de la gendarmerie nationale – Premier journal des gendarmes, *Le colonel Laurent Phélip prend le commandement du GIGN*, LESSOR, 30.03.2017.
26. L'express, *L'attentat de Nice sur la promenade des Anglais le 14 juillet 2016*, L'express, 14.07.2016.
27. L'express, *Tentative d'attentat en Corse-du-Sud*, L'express, 18.02.2009.
28. Liberation, *Sabotages SNCF: nouvelle arrestation à Tarnac*, Liberation.fr, 24.11.2009.
29. Longué J., *Rétrospectives 2017: la lutte de l'ONU contre le terrorisme*, Radio des Nations Unies, 27.12.2017.
30. Ndiaye B., *Francafrrique, Stosunki francusko-afrykańskie – wczoraj i dziś*, Olsztyn 2010.
31. Ouest-France, *Projet de loi antiterroriste – ce que contient le texte*, ACPM, 3.10.2017.
32. Paolini E., de Mareschal E., *Terrorisme: de 2012 à 2017, la France durement éprouvée*, Comité Laïcité République, Revue de presse, Paris 2017.
33. Pham-Lê J., Peron I., Rouillon E., Piquet C., *Attentat des Champs-Élysées: Cheurfi ne présentait «pas de signe de radicalisation» en prison*, L'express, 20.04.2017.
34. République Française, *La communautaire française du renseignement*, Académie du renseignement, Paris 2014.

35. Rescan M., *Le projet de loi antiterroriste approuvé en première lecture par les députés*, Le Monde, 3.10.2017.
36. Rescan M., *Le projet de loi antiterroriste soumis au vote des députés*, Le Monde, 3.10.2017.
37. Rédaction Reuters, *Hamou Benlatrèche, un suspect passé sous les radars*, Reuters, 10.08.2018.
38. Seelow S., *Attentat manqué de Villejuif: sur la piste des commanditaires*, Le Monde, 3.08.2015.
39. Seelow S., *Yassin Salhi, la surveillance en pointillé d'un salafiste trop discret*, Le Monde, 27.07.2015.
40. Sudouest, *Projet de loi antiterroriste: les 8 principales mesures décryptées*, SudOuest.fr, 26.09.2017.
41. Vincent E., Pascual J., *Que sait-on de Larossi Abballa, le meurtrier d'un couple de policiers à Magnanville?*, Le Monde, 15.06.2016.
42. Wołoszański B., *Zemsta OAS*, „Sensacje XX wieku”, Nr 5, s. 25–48.

Akty prawne

1. Arrêté du 31 mars 2006 pris pour l'application de l'article 33 de la loi no 2006-64 du 23 janvier 2006 relative à la lutte contre le terrorisme et portant dispositions diverses relatives à la sécurité et aux contrôles frontaliers, JORF no 86 du 11 avril 2006, p. 5418, texte no 2, NOR INTC0600217A.
2. Arrêté du 7 avril 2011 relatif au respect de l'anonymat de certains fonctionnaires de police et militaires de la gendarmerie nationale, JORF no 90 du 16 avril 2011, p. 6686, texte no 10, NOR IO CJ1107319A.
3. Arrêté du 8 août 2003 modifiant l'arrêté du 5 mai 1995 portant organisation en bureaux de la direction générale de la gendarmerie nationale, JORF no 184 du 10 août 2003, p. 13893, texte no 2, NOR DEF0301907A.
4. *Code pénal, article 421-2-2* (inséré par la loi n° 2001–1062 du 15 novembre 2001).
5. *Convention on Offences and Certain Other Acts Committed On Board Aircraft*, No. 10106, 16.09.1963.
6. *Convention on the Suppression of Unlawful Acts Relating to International Civil Aviation*, Beijing 10.09.2010.
7. Direction exécutive du Comité contre le terrorisme, *Action internationale contre le Terrorisme, Département de l'information des Nations Unies*, New York 2005.
8. Haut-Commissariat des Nations Unies aux droits de l'homme, *Droits de l'homme, terrorisme et lutte antiterroriste*, Fiche information No 32, United Nations, Geneva 2009.
9. Haut-Commissariat des Nations Unies aux droits de l'homme, *Équipe spéciale de lutte contre le terrorisme*, Nations Unies, New York 2015.
10. *Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności*, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2, Dz.U.1993.61.284.

11. LOI n° 2017–1510 du 30 octobre 2017 *renforçant la sécurité intérieure et la lutte contre le terrorisme*(1), JORF n°0255 du 31 octobre 2017 texte n° 1.
12. LOI n° 2017–1510 du 30 octobre 2017 *renforçant la sécurité intérieure et la lutte contre le terrorisme* (1), NOR: INTX1716370L, Dernière modification: 1 novembre 2017.
13. Ministère de l'Intérieur, *Projet de loi renforçant la sécurité intérieure et la lutte contre le terrorisme*, Lactu du Ministère, Paris 2017.

Strony internetowe

1. Assemblée Nationale, *Analyse du scrutin n° 138 Première séance du 03/10/2017 – projet de loi renforçant la sécurité intérieure et la lutte contre le terrorisme*, <http://www2.assembleenationale.fr/scrutins/detail/%28legislature%29/15/%28num%29/138#G2> [dostęp: 19.01.2018].
2. Bureau de lutte contre le terrorisme, *Actions du Conseil de sécurité*, Nations Unies, <http://www.un.org/fr/counterterrorism/sc.shtml> [dostęp: 14.01.2018].
3. Code pénal Version consolidée au 16 décembre 2017, <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719> [dostęp: 5.02.2018].
4. *Décret n° 2016–1337* du 7 octobre 2016, *portant changement d'appellation de la direction de la protection et de la sécurité de la défense* (NOR: DEF1621468D7), 7 października 2016 roku miała miejsce zmiana nazwy z «Direction de la Protection et de la Sécurité de la Défense» (DPSD) na «Direction du Renseignement et de la Sécurité de la Défense» (DRSD).
5. *DGSI, Direction generale de la seuriteinerieure, Ex-DCRI*, dostępne na: http://www.fil-info-france.com/dcri_dst_dgse_rg_direction_centrale_du_renseignement_interieur.htm [dostęp: 11.02.2017].
6. Merchet Jean-Dominique, *Le GIGN dépêché en urgence au Mali*, L'opinion, <https://www.lopinion.fr/blog/secret-defense/gign-depeche-en-urgence-mali-actualise-91056> [dostęp: 18.01.2018].
7. Ministère de l'Intérieur, *Présentation de la BRI*, <https://www.prefecturedepolice.interieur.gouv.fr> [dostęp: 18.01.2018].
8. Police nationale, *Direction Centrale des Compagnies Républicaines de Sécurité*, Ministère de l'Intérieur, <https://www.police-nationale.interieur.gouv.fr/Organisation/Direction-Centrale-des-Compagnies-Republicaines-de-Securite> [dostęp: 20.01.2018].
9. Portal Spraw Zagranicznych, *Rwanda oskarża Francuzów o współudział w ludobójstwie*, dostępne na: <http://www.psz.pl/130-afryka/rwanda-oskarza-francuzow-o-wspoludzial-w-ludobojstwie> [dostęp: 10.03.2017].
10. Twitter, *Gérard Collomb status – 08:06 – 3.10.2017*, https://twitter.com/gerardcollomb/status/915231590728568834?ref_src=twsrc%5Etfw&ref_url=https%3A%2F2Fwww.ouest-france.fr%2Fterrorisme%2Fprojet-de-loi-antiterroriste-ce-que-contient-le-texte-5288564 [dostęp: 16.01.2018].
11. UNESCO, *Powszechna deklaracja praw człowieka*, http://www.unesco.pl/fileadmin/user_upload/pdf/Powszechna_Deklaracja_Praw_Czlowieka.pdf [dostęp: 14.01.2018].

12. United Nations, *Bureau de lutte contre le terrorisme*, <http://www.un.org/fr/counterterrorism/> [dostęp: 13.01.2018].
13. United Nations, *L'Assemblée générale crée le Bureau de lutte contre le terrorisme*, <http://www.un.org/apps/newsFr/storyF.asp?NewsID=39670#.Wlnz8q7ibIU> [dostęp: 13.01.2018].

NEW ANTI-TERRORISM ACT IN THE FRENCH REPUBLIC

Keywords: *France, terrorism, act, anti-terrorism, law*

SUMMARY

Terrorism in France takes the form of various acts of violence committed by terrorists against French citizens on the territory of the country and abroad. It is characterized by specificity, which is closely related to history and the current political situation in the state. Terrorism as a phenomenon, and at the same time a form of weapon for the growing number of its supporters, led to the creation of specific legislation and a set of measures to combat against negative impact on the functioning of society. The complexity of this phenomenon requires the intensification of the actions of state organs, in order to understand it and identify ways to counteract and prevent its occurrence in the future. The last 10 years in the French Republic clearly show that the security services were unable to cope with the increasing number of acts of terror. The new anti-terrorist law in the French Republic is a form of weapon that the government can use in the fight against terrorists. Its creation and application is an example for other European countries, which in the future may impose their own – similar laws. The essence within its application will be uninterrupted control, while respecting the rights and freedoms of citizens. The first assessment of the functioning of the assumptions of the act will take place in 2020. The new anti-terrorism law is to be a step forward in the fight against an unidentified opponent.